

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua, веб-сайт: www.nerc.gov.ua

Національна комісія, що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики та
комунальних послуг

№ 8312/13.1/7-19 від 08.08.2019

**Міністерство економічного розвитку і
торгівлі України**

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), розглянула лист Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.07.2019 № 3304-04/31126-03 щодо надання інформації для визначення порядку зміни ціни у договорах про закупівлю електричної енергії з 01.07.2019 суб'єктами сфери публічних закупівель, та в межах компетенції повідомляє.

Щодо зміни нормативно-правової бази для роботи ринку електричної енергії

13 квітня 2017 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про ринок електричної енергії» № 2019-VIII (далі – Закон), який набрав чинності 11 червня 2017 року.

Законом визначено засади реформування ринку електричної енергії, реалізація яких передбачена в два етапи. З 01.01.2019 за новими правилами стартувала робота роздрібного сегменту ринку електричної енергії, а з 01.07.2019 за новою моделлю почав функціонувати оптовий сегмент ринку електричної енергії. Пунктом 2 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону визначено, що балансуючий ринок та ринок допоміжних послуг, ринок «на добу наперед» та внутрішньодобовий ринок, двосторонні договори (далі – новий ринок електричної енергії) починають діяти з 01 липня 2019 року. При цьому балансуючий ринок, ринок «на добу наперед», внутрішньодобовий ринок та двосторонні договори запроваджуються одночасно.

Таким чином, відповідно до Закону, починаючи з 01.07.2019, купівля-продаж електричної енергії може відбуватися на різних сегментах ринку електричної енергії, зокрема:

двосторонні договори, що укладаються між учасниками ринку у довільній формі для купівлі-продажу електричної енергії поза організованими сегментами ринку;

ринок «на добу наперед», на якому здійснюється купівля-продаж електричної енергії на наступну добу;

М2 Мінекономрозвитку

Вх. № 03/53547-19 від 12.08.2019 18:05:55

внутрішньодобовий ринок, на якому купівля-продаж електричної енергії здійснюється безперервно впродовж доби фізичного постачання електричної енергії;

балансуючий ринок, організацію якого здійснює оператор системи передачі електричної енергії з метою балансування в реальному часі обсягів виробництва та імпорту електричної енергії і споживання та експорту електричної енергії;

ринок допоміжних послуг, необхідний оператору системи передачі для придбання допоміжних послуг для забезпечення надійної роботи ОЕС України та належної якості електроенергії;

роздрібний ринок, що функціонує для задоволення потреб споживачів у електричній енергії та пов'язаних з цим послуг.

Відповідно до статті 2 Закону НКРЕКП у визначені Законом строки затверджено основні документи, необхідні для запровадження нової моделі ринку електричної енергії.

Купівля-продаж електричної енергії на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку регламентується Правилами ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 308 (у редакції постанови НКРЕКП від 24.06.2019 № 1169, далі – Правила РДН/ВДР), а питання регулювання відносин, що виникають між учасниками ринку за двосторонніми договорами, на балансуючому ринку та ринку допоміжних послуг визначені Правилами ринку, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307 (у редакції постанови НКРЕКП від 24.06.2019 № 1168, далі – Правила ринку). Взаємовідносини, що виникають під час постачання електричної енергії між електропостачальником та споживачем (для його власного споживання), а також їх взаємовідносини з іншими учасниками роздрібного ринку електричної енергії, регулюються Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (далі – ПРРЕЕ).

Щодо зміни принципів ціноутворення та індикативних цін

Слід зазначити, що у зв'язку з початком функціонування нового ринку електричної енергії відбулися зміни у принципах ціноутворення на ринку електричної енергії. До 01.07.2019 ринок електричної енергії працював за моделлю «єдиного покупця», в якій ДП «Енергоринок» як оптовий постачальник електричної енергії здійснював закупівлю всієї електричної енергії, виробленої на електростанціях, потужність чи обсяг відпуску яких перевищують граничні показники, та весь її оптовий продаж на оптовому ринку електричної енергії України (далі – ОРЕ).

До початку запровадження нового ринку електричної енергії відповідно до Закону закупівля електричної енергії електропостачальниками для споживачів здійснювалася відповідно до Закону України «Про електроенергетику» та Правил оптового ринку електричної енергії, погоджених постановою НКРЕ від 09.08.2012 № 1028 (далі – Правила ОРЕ). Відповідно, до 01.07.2019 фактична ціна закупівлі електричної енергії електропостачальниками на ОРЕ формувалася згідно з Правилами ОРЕ.

Основним ціновим індикативом електричної енергії як товару на ОРЕ була оптова ринкова ціна (далі – ОРЦ). Відповідно до Правил ОРЕ ОРЦ визначалась як середньозважена величина вартості закупівлі електричної енергії від усіх виробників,

що продають електричну енергію в ОРЕ, з урахуванням витрат на проведення централізованого диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, використання магістральних та міждержавних електромереж (**тариф на передачу електричної енергії**), забезпечення функціонування ОРЕ та додаткових загальнодержавних витрат (збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на теплову та електричну енергію, компенсація пільгових тарифів для деяких категорій споживачів, у першу чергу побутових споживачів тощо). Інформація щодо рівнів ОРЦ на постійній основі оприлюднювалась на вебсайті ДП «Енергоринок» (<http://www.er.gov.ua/>), зокрема, у розділі: Головна сторінка/Функціонування ОРЕ/Аналіз цін в ОРЕ/Оптова ринкова ціна.

З дати запровадження нового ринку електричної енергії для забезпечення постачання електричної енергії споживачам електропостачальники здійснюють закупівлю електричної енергії за двосторонніми договорами та/або на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому ринку і на балансуєчому ринку, а також шляхом імпорту. Таким чином, ціна електричної енергії як товару формується залежно від сегменту ринку, на якому електропостачальник здійснює її закупівлю.

Згідно із частиною шостою статті 67 Закону відповідно до Правил РДН/ВДР за результатами торгів оприлюднюються ціна та обсяги купівлі-продажу електричної енергії для кожного розрахункового періоду та інші показники, що можуть використовуватися **як орієнтир (індикатор)** для укладення правочинів щодо купівлі-продажу електричної енергії на ринку електричної енергії.

Оприлюднення результатів торгів на ринку «на добу наперед» та внутрішньодобовому ринку відповідно до Закону забезпечує ДП «Оператор ринку» на своєму вебсайті (<http://oree.com.ua>).

Щодо регульованих цін (тарифів) та їх складових

З 01.07.2019 для забезпечення постачання електричної енергії споживачам, зокрема, тим, які у більшості випадків приєднані до мереж систем розподілу та не мають прямих договірних відносин з оператором системи передачі (ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО»)), електропостачальник повинен закуповувати послуги з передачі електричної енергії у оператора системи передачі (суб'єкта природної монополії), вартість яких оплачується електропостачальником окремо від закупівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, за відповідно укладеним договором безпосередньо між електропостачальником та ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО».

Відповідно до частини п'ятої статті 33 Закону оплата послуг з передачі електричної енергії здійснюється за тарифами, які визначаються Регулятором відповідно затвердженої ним методики. При цьому, тариф на послуги з передачі електричної енергії, зокрема, включає як окрему складову витрати оператора системи передачі, що здійснюються ним у разі покладення на нього спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії.

Відповідно до Процедури встановлення (перегляду) тарифу для ліцензіата з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, затвердженої постановою НКРЕ від 26.12.2003 № 1456 (зі змінами), НКРЕКП постановою від 12.12.2018 № 1905 «Про встановлення тарифу на передачу

електричної енергії ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО» на 2019 рік» встановлено тариф на послуги з передачі електричної енергії з розбивкою по кварталах.

З урахуванням вимог статей Закону, що набрали чинності з 01.07.2019, НКРЕКП відповідно до Порядку встановлення (формування) тарифу на послуги з передачі електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 22.04.2019 № 585, встановлений тариф на послуги з передачі електричної енергії, який згідно з постановою НКРЕКП від 07.06.2019 № 954 «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО» на II півріччя 2019 року» має застосовуватися з 01.07.2019.в

У зв'язку із Положенням про покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку електричної енергії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 512), виникла необхідність перегляду структури та рівня тарифу на послуги з передачі електричної енергії ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО». Постановою НКРЕКП від 12.07.2019 № 1411 «Про встановлення тарифу на послуги з передачі електричної енергії ДП «НЕК «УКРЕНЕРГО» встановлений тариф на послуги з передачі електричної енергії, що має застосовуватися з 01.08.2019.

Варто зазначити, що відповідно до пункту 3.1.1 глави 3.1 розділу III ПРРЕЕ постачання (продаж) електричної енергії споживачу здійснюється за договором про постачання електричної енергії споживачу обраним споживачем електропостачальником, який отримав відповідну ліцензію, **за вільними цінами**, крім постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги або постачальником «останньої надії». Ціни (тарифи) на послуги постачальника універсальних послуг, постачальника «останньої надії» визначаються у встановленому законодавством порядку.

Відповідно до абзацу одинадцятого пункту 13 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону тимчасово, на період з 01 січня 2019 року по 31 грудня 2020 року, універсальні послуги, крім побутових та малих непобутових споживачів, надаються постачальником таких послуг також бюджетним установам незалежно від розміру договірної потужності та іншим споживачам, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт. У зазначений період на бюджетні установи незалежно від розміру договірної потужності та на інших споживачів, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт, поширюються всі права та обов'язки, передбачені Законом для малих непобутових споживачів щодо отримання універсальних послуг, передбачених статтею 63 Закону. Постачальник універсальних послуг не може відмовити споживачам, які мають право на універсальну послугу та які знаходяться в межах території здійснення його діяльності, яка визначається як область, міста Київ та Севастополь, Автономна Республіка Крим, в укладенні договору постачання електричної енергії.

Відповідно до частини третьої статті 63 Закону постачальник універсальних послуг надає універсальні послуги за економічно обґрунтованими, прозорими та недискримінаційними цінами, що формуються ним відповідно до методики (порядку),

затвердженої Регулятором, та включають, зокрема, **ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника універсальних послуг, ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу** відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

Порядок формування цін на універсальні послуги затверджений постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1177.

Згідно з положеннями статті 64 Закону постачальник «останньої надії», який надає послуги з постачання електричної енергії споживачам у визначених законодавством випадках (зокрема, банкрутства, ліквідації попереднього електропостачальника; необрання споживачем електропостачальника, зокрема після розірвання договору з попереднім електропостачальником; тощо), зобов'язаний постачати електричну енергію споживачам за ціною, що формується ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, та включає, зокрема, **ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги постачальника «останньої надії», ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу** відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

Порядок формування ціни, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії», затверджений постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1179.

Щодо умов договорів між електропостачальником та споживачем

З урахуванням змін, що відбулися з 01.07.2019 у структурі ринку електричної енергії, а також у взаємовідносинах між учасниками ринку електричної енергії, кінцева ціна електропостачальників як за вільними цінами, так і постачальників універсальних послуг та постачальника «останньої надії», за якою вони здійснюють постачання електричної енергії, у загальному випадку складається з таких складових:

закупівельна ціна на електричну енергію як товар (ціна, за якою електропостачальник закупив електричну енергію на ринку електричної енергії);

тариф на послуги з передачі електричної енергії (який у загальному випадку оплачується електропостачальником оператору системи передачі, як зазначено вище);

тариф на послуги з розподілу електричної енергії оператора системи розподілу на підставі договору укладеного між споживачем/електропостачальником та оператором системи розподілу, на території якого знаходяться споживачі електропостачальника. У випадку вибору споживачем оплати послуг з розподілу електричної енергії безпосередньо оператору системи розподілу, ця складова не враховуватиметься у кінцевій ціні електропостачальника. Тарифи на послуги операторів систем розподілу є також регульованими та встановлюються НКРЕКП відповідно до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175;

тариф (ціна) на послуги електропостачальника. У разі постачання електричної енергії за вільними цінами, ціна на послуги електропостачальника визначається електропостачальником самостійно. У випадку постачання постачальником універсальних послуг або постачальником «останньої надії» тарифи на їх послуги

відповідно до Закону визначаються за результатами конкурсу з визначення постачальника універсальних послуг або постачальника «останньої надії», або якщо конкурс не відбувся встановлюються НКРЕКП.

Відповідно до пункту 3.2.1 глави 3.2 розділу III ПРРЕЕ електропостачальник до укладення зі споживачем договору про постачання електричної енергії споживачу має надати інформацію про істотні умови договору та про наявний вибір комерційних пропозицій.

Обрана споживачем комерційна пропозиція є додатком до укладеного відповідним електропостачальником та споживачем договору.

При цьому, відповідно до пункту 3.2.4 глави 3.2 розділу III ПРРЕЕ у разі зміни умов договору про постачання електричної енергії споживачу, у тому числі комерційної пропозиції, електропостачальник **не пізніше ніж за 20 днів до їх застосування повідомляє про це споживача з урахуванням інформації про право споживача розірвати договір**. Електропостачальники зобов'язані повідомляти споживачів в установленому порядку про будь-яке збільшення ціни і про право споживачів припинити дію договору, якщо вони не приймають нові умови.

Наразі до НКРЕКП надходять численні звернення як від замовників у розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» (далі – Закон про закупівлі), так і від учасників ринку електричної енергії, які беруть участь у процедурах публічних закупівель, викликані змінами, що відбулись на ринку електричної енергії з 01.07.2019. Зокрема, існує потреба в наданні роз'яснень правомірності та підстав внесення змін до умов договорів про закупівлю (постачання) електричної енергії внаслідок змін механізму та складових ціноутворення на ринку електричної енергії; необхідності проведення нових процедур закупівлі електричної енергії; одночасного укладення двох договорів під час здійснення закупівель електричної енергії – договору про закупівлю відповідно до вимог Закону про закупівлі та договору про постачання електричної енергії відповідно до вимог Закону та ПРРЕЕ, та інше.

У зв'язку із вищезазначеним просимо Мінекономрозвитку як уповноважений орган, що реалізує державну політику у сфері публічних закупівель, також надати НКРЕКП роз'яснення із перелічених питань.

Член НКРЕКП

О. Антонова